

mat kezdeményező és a szovjet invázióval szemben szabadságharcot vívó csoportok és rétegek: az egyetemi hallgatók, a munkásfiatalok, a népi értelmiségiek – a „pesti srácok” is.

Ötvenhat, amellett, hogy mindenekelőtt természetesen el akarta kergetni a népen élősködő kommunista pártelitet és helyre akarta állítani a nemzeti függetlenséget, nem szándékozott a két világháború közötti kapitalista berendezkedést helyreállítani. Még Mindszenty József hercegprímás is „osztály nélküli társadalomról”, a „szociális érdekektől helyesen és igazságosan korlátozott magántulajdonról” beszélt. Mára természetesen Mindszenty érvelését is lehet korszerűtlennek tekinteni, csodálónak, híveinek nagy része talán el sem olvasta ezt az ötvenhatos nyilatkozatát. Mint ahogy a magyar ötvenhat „harmadik utas” demokratikus szocializmusának vágyképe fölött is, úgy tetszik, régen eljárt az idő, és mostanában magának a „harmadik útnak” az eszméjét is a lesajnált vagy egyenesen megvetett társadalomjavító illúziók világába utalta a politikai közgondolkodás, a szocialista párti közgondolkodás is. Pedig a magyar ötvenhatot valójában leginkább a „harmadik utas” reformideológia felől lehet igazán megérteni. Ha ötvenhat teljes igazságát kívánjuk felszínre hozni, fel kell tárnunk ennek a „harmadik utas” eszmének a hagyományait.

